Bujdosó Alpár

Szabó Nóra kiállításához*

Egyetemi Könyvtár, Budapest
2009. június 20.

■ Mindketten – Szabó Nóra is, én is, sőt rajtunk kívül is jónéhányan – az írás vonzásában élünk. Meglehet, más-más oldalról közeledünk hozzá. Szabó Nóra jelet, betűt, írást kreál, mely üzenetet közvetít(het); ez az írás képírás – de erről később. A magamszőrűek az írást adottnak veszik, jól ismert jelekből, betűkből szavakat, mondatokat, esetleg jól-formált üzeneteket építenek grafikai formák közé, tárgyak felületére, abban a reményben, hogy ez a körülvevő közeg átformálja, kiegészíti mindazt, amit a mondatok nem tudnak elmondani. Bepillantottam Szabó Nóra életrajzába: ő is megjárta azt az utat, melyet annak idején jónéhányan mi is megtettünk. Magyarországról Ausztrián át Washington DC-be, New Yorkba, majd Kaliforniába került, s ez már önmagában elég sok új benyomást hozott. Én is direktben kerültem New Yorkba, még Ausztriát is kihagytam, és az új világ annyira meglepett, annyira új volt, hogy a várost, ahová érkeztem, elneveztem Pepsodent-városnak. Nóra nem sokat beszél erről az időről, de biztos vagyok benne, hogy ő is tágra nyitotta szemét az új benyomások láttán. De mindez nem elég. Férjével bejárta a világot, Dél Amerikában, Afrikában Tanzániában és Egyiptomban, a Távol-Keleten pedig Japánban, Kínában és Thaiföldön is járt. Igencsak sok a látvány ezekben az országokban, más a világ, mint minálunk, de ami alapvetően meglepi a nyitott szemmel járkáló látogatót az az, hogy másképpen írnak. Az egyik balról jobbra, a másik jobbról balra, a harmadik felülről lefelé – az írásjelekről nem is beszélve. Pár évvel ezelőtt Berlinben a *Pergamon-múzeum*ban egy kiállítás volt látható a világ írásformáiról, az írás kialakulásáról, azokról a változásokról, melyeket az ősi társadalmakban magával hozott. És csupán pár hónapja derült fény arra, hogy az inkák írásában ugyanazt a hangot, ugyanazt az értelmező mássalhangzót nem egy, hanem több írásjel is jelölhette. Sőt: inkább ez volt az elterjedt gyakorlat, mint az, hogy az o hang mindig köralakú legyen. Ennek ellenére jól el tudták olvasni, tudták értelmezni. Az ókori Babylonban élő népek nem ugyanazon a nyelven beszéltek. Az írás kötötte össze őket: az akkádok ugyanazt olvasták ki a szövegből, mint a sumérok, a hettiták vagy az elámiaiak.
Mi tehát az írás titka? Mi az, ami ilyen központi szerepet biztosít neki? És ha a sok nyelven beszélők az íráson keresztül kommunikálni tudnak, vagy az egy-

Szabó Nóra
Az írás útja, részlet a kiállításról; © fotó: Rosta József

nyelvűek több jelből ugyanazt tudják rekonstruálni, elképzelhető-e, hogy van olyan írás is, mely nem hangokba, szavakba, nyelvre fordítható üzenetet hordoz? Vajon érdemes-e eltöprengeni azon, hogy melyik jel jelenti Szabó Nóra hieroglifái közül az o hangot? Vagy inkább arról van-e szó, mint a képírásban: egyes jelek (Kínában, Egyiptomban) egész fogalmakat jelöltek? Vagy egyikről sem?
Egyikről sem. A kép: látvány. Csak úgy tudjuk olvasni, mint látványt. Csak úgy tudjuk megfejteni, ha közel megyünk hozzá: az egyiken még asszociálható a sorokba fogott kézírás, vagy akár valamilyen megfejthetetlen jelek sora, de a másikon már nem: mint a költöző madarak szigorú rendje ősszel, titokzatos színes foltok vonulnak balról jobbra, vagy jobbról balra, arra várva, hogy megfejtsük üzenetüket. De – jaj! – baj van: még ide is beférkőznek a kézírás ákombákomai, melyek felerősítik azt az érzést, hogy ezt itt olvasni kell.
A művész egyik képén elcsodálkozom azon, hogy az írás vonulatába bevonja a tengerészet zászlójelrendszerét is, ahol a ragasztószalagok együttese mímeli ezeket a jeleket, melyek aztán összesűrűsödnek és sztélékre rendeződnek, mint *Hammurápi szúzai* törvényoszlopán.
Nemrégiben nyílt meg a bécsi MUMOK-ban *Cy Twombly* életműkiállítása. A dolgok furcsasága az, hogy sok művében ő is az írásra utal vissza. Akár úgy, hogy ez olvasható és értelmezhető, de úgy is, ahogy Szabó Nóra is teszi: mímeli az írást. De nemcsak nála, sok más művésznél is találkozom hasonló fenoménnel. Vajon mit inspirál – általában – az írás beépítése a látványba, mire hív meg? Nem akarom megfejteni a titkot. Talán nem is tudom.
De megint visszajutottunk az írás ősi képéhez, az írás eredeti üzenetéhez. Itt kapcsolódik ismét össze Szabó Nóra művészete azokéval, akik – éppen a másik oldalról közelítve sztéléket próbálnak felállítani.
Régebben az írástudók nagy tiszteletnek örvendtek. Szabó Nóra az írás tudója. Arra kérem Önöket, hogy menjenek közel a képekhez, olvassák el a felkínált üzenetet. Megragadó élményben lesz részük.

* Elhangzott Szabó Nóra *Az írás útja* című egynapos kiállításának megnyitóján.

Vékony Délia

Szabó Klára Petra *Art and Style* című kiállítása

VILTIN Galéria, Budapest
2009. május 27 – július 4.

■ Zsúfolt volt a nyár eleje a VILTIN Galériában, hiszen a júniusi kiállítás alkalmával száz fiatal vert tanyát hat hétre a galéria nagy, világos terében. Szabó Klára Petra beköltöztette nemcsak a családját, hanem egész baráti és haveri körét, sőt, még olyan embereket is, akikkel csak futólag találkozott. Azért ne ijedjünk meg, nem egy Big Brother-szerű elvetemült performanszról, hanem csak a galéria falain rendezetten sorakozó pici akvarellekről volt szó.
A száz fiatal egészalakos portréját nézegetve azonban a látogatónak az az érzése támadt, hogyha a modellek lelépnének a papírról, isteni traccspartiba és buliba kezdenének. A galéria megtelt kedves, sokszor mosolygó, dinamikus emberekkel, az egyetemi szubkultúra felhőtlen hangulatával.
A kiállítás alapélménye a személyesség és közvetlenség érzésével jellemezhető a legjobban. Ezen az összbenyomáson belül leginkább egy műfaji összetevőre, a festői vonalra, egészen pontosan a portréfestészeti hagyomány tovább vitelére, és egy másik, bár ettől természetesen nem független, meglehetősen összetett elemre, az öltözködésről, a divatról, a reklám- és médiakultúráról való gondolkodásra irányulhat a néző figyelme.